

Áhættuflokkun

í eftirlitskerfi MAST fyrir matvæli úr dýraríkinu og fóður

Jónína Þ. Stefánsdóttir

Mars 2017

Fundur um eftirlitskerfi MAST

Lög um matvæli – úr 22. grein

- Matvælaeftirlit skal m.a. byggjast á áhættugreiningu
- Tíðni opinbers eftirlits skal vera
 - regluleg og í réttu hlutfalli við **áhættuna**
 - að teknu tilliti til **niðurstaðna úr eftirliti** og
 - samkvæmt **eftirlitsáætlunum**

Eftirlitsreglugerðin 3. gr. ESB rgl 882/2004

Almennar skyldur varðandi opinbert eftirlit

1. Opinberu eftirliti sé sinnt **reglulega** og út frá **áhættu** og fari **nægilega oft** fram til að markmiðum þessarar reglugerðar verði náð, að teknu tilliti til:

- a) **þekktrar áhættu** ...sem kann að hafa áhrif á öryggi fóðurs eða matvæla og heilbrigði eða velferð dýra.
- b) **skráðra heimilda** um stjórnendur fóður- eða matvælafyrirtækja um hvort þeir hafi farið að lögum ...
- c) **áreiðanleika innra eftirlits** sem hefur verið sinnt og
- d) **upplýsinga** sem geta bent til þess að **ekki sé farið að tilskildum ákvæðum**

Áhættu- og frammistöðuflokkunarkerfi

- Eru til fyrir:
 - fóður- og matvælafyrirtæki sem heyra undir eftirlit MAST
 - fyrst útgefið 1. júlí 2012
 - síðustu breytingar tóku gildi 1. janúar 2017
 - matvælafyrirtæki undir eftirliti heilbrigðiseftirlits sveitarfélaga
- Er í vinnslu fyrir:
 - frumframleiðslu og dýrahald í atvinnuskyni sem heyra undir eftirlit MAST

[Tengill](#)

Áhættuflokkun

- Við mat á áhættu starfseminnar m.t.t. matvælaöryggis er horft til þriggja áhættuþátta:
 1. tegund vinnslunnar og hráefnisins
 2. stærðar starfstöðvarinnar
 3. neytendahópsins, sem markaðssett er fyrir
- Fyrir hvern áhættuþátt eru gefin stig eftir áhættu þau eru lögð saman = **Áhættustig** sem segja til um **áhættuflokk** fyrirtækis og **grunneftirlitsþörf** þess

Áhættuþáttur 1: Tegund vinnslu og hráefnis

Tafla 1

Mat á áhættuþætti 1	Áhættustig
a) Mikil áhætta	45
b) Miðlungsáhætta	35
c) Lítil áhætta	15
d) Mjög lítil áhætta	5

Áhættuþáttur 2: Stærð og umfang starfsstöðvar

Tafla 1

		Magn í tonnum á ári				Áhættu stig
Stærð vinnslu	Fjöldi starfsmanna (fjöldi stöðugilda á ársgrundvelli)	af lagarafurðum sem er selt eða dreift af söluskrifstofum	af dýraafurðum og tilbúnum matvælum sem fer út úr starfsstöðinni	af fiskimjöli, lýsi (hrálýsi), þörungamjöli eða skeljasandi sem fer út úr starfsstöðinni	af mjólk sem er móttekin	
Mjög stór	-	> 10.000	> 10.000	>100.000	>100.000	55
Stór	>30	>1.000 – 10.000	>1.000 – 10.000	>10.000 – 100.000	>10.000 – 100.000	45
Miðlungs	>10 - 30	>100 – 1.000	>100 – 1.000	>1000 – 10.000	>1000 – 10.000	35
Lítill	>3 – 10	>10-100	>10 – 100	>100 – 1.000	>100 – 1.000	25
Mjög lítill I	>2 - 3	<10	>3 – 10	>30 – 100	>30 – 100	15
Mjög lítill II	>1 – 2	-	>1 – 3	>10 - 30	>10 - 30	10
Lágmarks	≤ 1	-	≤ 1	≤ 10	≤ 10	5

Áhættuþáttur 3: Neytendahópur

Tafla 12

	Áhættustig
Framleiðsla fyrir viðkvæma neytendur og markaðssett sérstaklega fyrir þá	10

- Viðkvæmir neytendahópar:
 - Börn undir 5 ára aldri
 - Fólk með viðkvæmt ónæmiskerfi (sjúklingar, aldraðir, barnshafandi konur)
 - Fólk með fæðuofnæmi, fæðuóþol

Tafla 13: Áhættuflokkur og grunneftirlitsþörf

Áhættuflokkur	Samanlögð áhættustig	Grunneftirlitsþörf (klst/ári)
1	≥100	26
2	90	20
3	80	14
4	70	10
5	60-65	6
6	55	4
7	40-50	2
8	≤30	1

Yfirlit yfir töflur um áhættuflokkun

í skjalinu um áhættu- og frammistöðuflokkun f matvæli úr dýraríkinu og fóður

Tafla 1	Mat á áhættuþætti 1 – tegund vinnslu og hráefnis
Tafla 2	- Kjötvinnslur og sláturhús
Tafla 3	- Mjólkurstöðvar
Tafla 4	- Eggjavinnsla
Tafla 5	- Vinnsla með lagarafurðir
Tafla 6	- Vinnsla með matjurtir
Tafla 7	- Framleiðsla fóðurhráefna
Tafla 8	- Fóðurframleiðsla fyrir búfé og lagardýr
Tafla 9	- Fóðurframleiðsla fyrir loðdýr og gæludýr
Tafla 10	- Geymsla, dreifing og flutningur matvæla og fóðurs
Tafla 11	Mat á áhættuþætti 2 - stærð starfsstöðvar
Tafla 12	Mat á áhættuþætti 3 - hvort framleitt er fyrir viðkvæma neytendur
Tafla 13	Áhættuflokkur og grunneftirlitsþörf
Tafla 14	Viðbótareftirlit vegna fjölþættrar starfsemi - fóðurframleiðsla í matvælafyrirtækjum
Tafla 15	Viðbótareftirlit vegna fjölþættrar starfsemi - sláturhús, kjötvinnslur og stykkjunarstöðvar

Hvaða breytingar
voru gerðar
á áhættuflokkun
um síðustu áramót ?

Áhættupáttur 1: Tegund vinnslu og hráefnis

- Meginstarfsemi ræður áhættuflokki

- Starfstöðvar eru áhættuflokkaðar út frá meginstarfsemi
 - nema eftirlitsmaður meti að umfang áhættumeiri starfsemi sé það mikið að áhættuflokka beri út frá því
- Áður var reglan að flokka skv. meginstarfsemi ef áhættumeiri starfsemi var undir 20% af heildarframleiðslu

Áhættuþáttur 1: Tegund vinnslu og hráefnis

Tafla 5:
Vinnsla með lagarafurðir

Viðbót:

Marningur og lýsi til manneldis,
hausapurkunn/skreið

Breyting:

Harðfiskvinnslu

er skipt í inni eða úti þurrkun

- Aukið eftirlit með harðfiskvinnslu þar sem þurrkað er úti

Áhættupáttur 1: tegund vinnslu og hráefnis

Tafla 5: Vinnsla með lagarafurðir

Gerð hráefnis og vinnslu	Mat á áhættu	Stig
Skelfisksvinnsla	Mikil áhætta	45
Unnin matvæli/ tilbúnar máltíðir/ kæling aftur eftir matreiðslu	Mikil áhætta	45
Grafinn og reyktur fiskur	Mikil áhætta	45
Marningur	Mikil áhætta	45
Ferskur fiskur	Miðlungsáhætta	35
Frosinn fiskur	Miðlungsáhætta	35
Saltaðar afurðir	Miðlungsáhætta	35
Hrognavinnsla	Miðlungsáhætta	35
Lýsi til manneldis	Miðlungsáhætta	35
Þurrkun á fiski (harðfiskur) – úti	Miðlungsáhætta	35
Óunninn fiskur / slæging / heilfryst	Lítill áhætta	15
Hrálýsi	Lítill áhætta	15
Þurrkun á fiski (harðfiskur) - inni	Lítill áhætta	15
Hausaþurrkun / skreið	Lítill áhætta	15

Áhættuþáttur 1: Tegund vinnslu og hráefnis

Tafla 10:

Geymsla, dreifing og flutningur matvæla og fóðurs

Viðbót:

- Fiskmarkaðir,
- Sala, markaðssetning og dreifing lagarafurða,
- Geymsla afurða sem hvorki eru kæli- né frystivara.

Áhættuþáttur 1: tegund vinnslu og hráefnis

Tafla 10: Geymsla, dreifing og flutningur

Gerð hráefnis og vinnslu	Mat á áhættu	Stig
Flutningur fóðurs - Ópakkað, hitað	Lítill áhætta	15
Fiskmarkaður	Lítill áhætta	15
Kælivara – pökkun, geymsla og flutningur	Lítill áhætta	15
Frystivara – pökkun, geymsla og flutningur	Mjög lítil áhætta	5
Flutningur á heyi eða korni - Ópakkað	Mjög lítil áhætta	5
Sala, markaðssetning og dreifing lagarafurða*	Mjög lítil áhætta	5
Geymsla afurða - Hvorki kæli- né frystivara	Mjög lítil áhætta	5

Áhættuþáttur 2: Stærð og umfang starfsstöðvar

Tafla 11:

Viðbót:

- sala, markaðssetning og dreifing lagarafurða
- framleiðsla á lýsi (í sama dálk og fiskimjöl)

Áhættuþáttur 2: Stærð og umfang starfsstöðvar

		Magn í tonnum á ári				
Stærð vinnslu	Fjöldi starfsmanna (fjöldi stöðugilda á ársgrundvelli)	af lagarafurðum sem er selt eða dreift af söluskrifstofum	af dýraafurðum og tilbúnum matvælum sem fer út úr starfsstöðinni	af fiskimjöli, lýsi (hrálýsi), þörungamjöli eða skeljasandi sem fer út úr starfsstöðinni	af mjólk sem er móttekin	Stig
Mjög stór	-	> 10.000	> 10.000	>100.000	>100.000	55
Stór	>30	>1.000 – 10.000	>1.000 – 10.000	>10.000 – 100.000	>10.000 – 100.000	45
Miðlungs	>10 - 30	>100 – 1.000	>100 – 1.000	>1000 – 10.000	>1000 – 10.000	35
Lítil	>3 – 10	>10-100	>10 – 100	>100 – 1.000	>100 – 1.000	25
Mjög lítil I	>2 - 3	<10	>3 – 10	>30 – 100	>30 – 100	15
Mjög lítil II	>1 – 2	-	>1 – 3	>10 - 30	>10 - 30	10
Lágmarks	≤ 1	-	≤ 1	≤ 10	≤ 10	5

Lengra tímabil í áhættuflokki 7 og 8

Áhættuflokkur 7

- Ein heimsókn
4 tímar
á tveggja ára tímabili
- Grunneftirlitsþörf
2 tímar á ári

Áhættuflokkur 8

- Ein heimsókn
3 tímar
á þriggja ára tímabili
- Grunneftirlitsþörf
1 tími á ári

Gefur rýmri tíma fyrir hverja heimsókn.

-Fækkar eftirlitsheimsóknum, en hefur ekki áhrif á tímafjölda

-Fyrirtæki í frammistöðuflokki C fá eftirlit á hverju ári

Merkingar matvæla

- Fyrirtæki með vörur í neytendaumbúðum fá tímabundið viðbótareftirlit (úttektir) vegna merkinga
 - Slík úttekt verður ekki hluti af grunneftirliti
 - Innheimt verður fyrir úttektir sérstaklega
 - Verður þannig í 2 ár, tímabörf metin og fer svo væntanlega aftur inn í grunneftirlit
- Almennt eftirlit með merkingum/upplýsingum verður áfram hluti af reglubundnu eftirliti
- Áður: Viðbótartímar vegna merkingaeftirlits voru inni í grunneftirliti, og fór fjöldi tíma eftir ákv. reglum

Takk fyrir!

www.mast.is

